

„Munkalehetőség nélkül minden erőfeszítésünk csepp a tengerben”

(Csóka János Pállal Váradi Krisztina beszélget)

Az Újpesti Roma Kisebbségi Önkormányzat megalakulásától Csóka János Pál az önkormányzat elnöke. Négy választási ciklust tudhat maga mögött úgy, hogy a Csóka vezette szervezet sorra elnyeri mind az öt képviselői mandátumot. A nagyobb települések között ritka a választók ilyen töretlen bizalma a képviselő-testület egészét illetően. 2002 és 2006 között az Újpesti Közgyűlés tagjai sorába is beválasztották. A Kisebbségi Önkormányzat

több mint száz kulturális programot szervezett, ezért a munkáért Csóka János Pál 2001-ben Szárnyas Oltár Díjat, 2003-ban Tolerancia Díjat, 2010-ben Újpest gyermekeiért Díjat kapott.

– *Hol született?*

– 1953. május ötödikén születtem az Újpesti Szülőotthonban. Édesapám, Csóka Károly 1903-ban, zenész családban látta meg a napvilágot. Ő nagybögös volt a háború előtt, aztán szegkovácsként dolgozott a Fóti úton működő cigány ktsz.-ben. Édesanyám, Balog Katalin kovács és zenész családban született 1917-ben. Testvéreim József, Károly, Gyula és a két öcsém, Géza és Antal, akik között tizenöt perc különbség van, ikrek. A családuk nagyságát mégsem így értem, mert a közvetlen rokonságunkban van a szintén újpesti Balog és Farkas család. Így unokatestvérből kijutott nekem bőven: nővérek, húgok, bátyáim és öccseim is, összesen hetvenhat fő. Laktunk a Liszt Ferenc utca 14-ben, a Nyár utcában egy kiszuperált üzlethelyiségben, a Mártírok útján és a Deák utcában.

– *Civilben mit dolgozik?*

– Szállítómunkás vagyok. Testvéreimmel egy vállalkozásban nehézgépeket, kasszákat fuvarozok. Több állandó munkánk között megrendelőnk a Nemzeti Bank is.

– *Hogyan választotta ezt a foglalkozást?*

– Kicsi gyerekként láttam, hogy pakolnak meg egy szekeret Újpesten. Egy gépet húztak fel két pallón a lovak segítségével. Mozgatták a több száz kilós gépet, hárman. Lenyűgözött, hogy az ember az eszével, tapasztalatával nehéz tárgyakat meg tud emelni. Amit csak erőből fizikailag lehetetlen megoldani. De nem itt kezdtem, hanem az újpesti Gyapjúszövőben tizennégy évesen egy évig, majd a Szegkovács ktsz.-ben voltam két évet apámékkal. Tizenhét voltam, amikor Gyuszi bátyám a FŐSPED-hez hívott. Ott dolgoztam a rendszerváltá-

sig. Urbán László tanított meg azokra a fortélyokra, amikkel ezt a munkát eredményesen el lehet végezni. A kötözési technikákat, a csörlőzést, mindent. Nyomdagépeket, kemencéket, páncélszekrényeket, kötőgépeket szállítottunk.

– Az olajemelő és a kisebb daruk megjelenése nem jelentett konkurenciát?

– Nem, mert nem minden oldható meg gépekkel. A gyárban, vagy például a pályaudvaron feltehetik a teherautóra daruval a szerkezetet, meg ugyanígy le is vehetik, de egyáltalán nem biztos, hogy a végleges helyére így bevihető. Képzeld el egy kisebb műhelyt, ahol az ajtón nem fér be a daru vagy emelő, esetleg lépcsőn kell felvinni. Ilyen helyzetben csak emberi erővel lehet dolgozni. Megnézzük, hogyan tudunk hozzáférni, hol van a tárgy balansa. Mindenki megkapja a feladatát, vagy gurtival, vagy csúsztatva, vagy vegyes technikával helyére kell tudni rakni. Ha felborul, akár súlyos törésbe, vagy ne add Isten, emberéletbe is kerülhet. A brigádon belül meg kell lennie a bizalomnak, hogy jól működjön, mert aki alul emel, annak bíznia kell a fölül húzó vagy támasztó társaiban. Így érthető, hogy a testvéreimmel dolgozom.

– Hogyan jött el a vállalattól?

– A rendszerváltás első vállalati leépítésével eljött a csapatom. Egy harmincfős listát kellett volna összeállítanom, hogy ki kerüljön leépítés alá. Magamat és a saját brigádomat írtam fel erre a listára, mert úgy gondoltam, hogy mások balsorsáról nincs jogom dönteni. Mi voltunk a legeredményesebbek, mi jöttünk el a leghamarabb. Végkielégítésünket is húzták-halasztották, pedig mindegyikünk több mint harminc évet keményen ledolgozott. Nagy nehezen adtak egy tízéves ZIL

teherautót kárpótlásul. Ezt kaptuk a vállalattól az elmaradt pénz helyett. Megcsináltuk a saját kis cégünket, és szerencsénkre másnap már volt megrendelésünk. Azóta így dolgozunk.

– Család?

– Van egy lányom és egy fiam, aki közgazdasági technikumba jár. Nagyon büszke vagyok rájuk, Szilvia lányom csodálatos unokával, Ferikével ajándékozta meg a családot. Krisztián fiam pedig a családból elsőként tanult tovább. Ez a legnagyobb öröm számomra.

– Hogyan került a közéletbe?

– A FOSPED-en keresztül KISZ-vezető lettem. Táborokat, továbbképzéseket szerveztünk. Megérintett a politika is. Estin befejeztem a nyolc osztályt és leérettségiztem. Amikor volt rá lehetőségem, bekéredzkedtem egyetemi előadásokat hallgatni.

– Az első kisebbségi önkormányzati választáson milyen indíttatásból vett részt?

– A kisebbségi törvény elfogadása után megkeresett Tóth József, hogy vállalam el a kisebbségi önkormányzat vezetését. Második megkeresésre mondtam igent. Giczy Béla lett az elnökhelyettes, aki a Langlet Valdemár Általános Iskola igazgatójaként dolgozott. Vele és képviselőtársaimmal fogalmaztuk meg azt, hogy munkánkban az oktatásra helyezzük a hangsúlyt. Ez a terület, ahol a legtöbbet lehet és kell tenni. Mind a mai napig óriási a lemaradás. A fiatal felnőttek részére, akik valamilyen oknál fogva nem fejezték be az általános iskolát, megteremtettük a lehetőségét annak, hogy pótolhassák lemaradásukat. A kisebbségi önkormányzat adta a helyiséget és a tanulók megszervezését, a Langlet a tanárokat biztosította. Kevés lemorzsolódás és sok-sok sikerélményünk volt. A cigány kultúra

demutatása és népszerűsítése a másik feladatunk. Világhírű zeneművészeknek és festőművészeknek sikerült koncerteket és kiállításokat rendeznünk. Az elmúlt tizenkét évben megfordult Újpesten a cigány értelmiség és művészvilág színe-java. A kisebbségi önkormányzatokat a törvényalkotó a kultúra ápolása céljából hozta létre. Az összes nemzetiségtől eltérő, hogy szociális problémákkal is kell foglalkoznunk. Szociális segítőirodát működtetünk Rozner László úrral, aki társadalmi munkában segíti a rászorulókat. Minden évben meg tudjuk szervezni a nyári táborunkat, ahová halmozottan hátrányos helyzetű kisgyermekeket viszünk el. Olyanokat, akiknek esélyük sincs arra, hogy a családjuk elvigye vagy befizesse őket egy táborba. Itt csak és kizárólag a rászorultság elve alapján döntünk, nem a származás a feltétel. Vegyes nyaralás, cigányok és magyarok együtt.

– *Az Újpest Gyermekéiért Díj méltatásában elhangzott a táborok szervezésében végzett munkája...*

– Igen. Erre vagyok a legbüszkébb. Tizenhat éve szervezzük a nyári táborokat, Soltvadkerten, Balatonon, Katalinpusztán. Számos – mára felnőtt – régi diákkal találkozom, akiknek ez a lehetőség volt életük egyetlen nyaralása. Megismernek az utcán, és az a szeretet, ahogy felelevenítik a régi tábortábori élményeket – mindenért kárpótol. Magyarországon először nálunk készült el a cigányság helytörténeti kutatása, amely mélységében tártta fel az újpesti cigányság történe-

tét. Ennek hatására több településen indult meg hasonló munka. Molnár István Gábor barátom, aki a gyűjtőmunkát kitalálta, májusban kiállított egy archív fotóválogatást az Újpesti Polgár Centrumban.

– *Cigányok és magyarok együtt. Milyennek látja a mai viszonyokat?*

– Elképesztő dolgok történnek. Talán a háború előtt volt ilyen vagy ehhez hasonló állapot az országban. Államalkotó kisebbség vagyunk, az egyedüli, aki nem titkolhatja, mondjuk a munkaadó előtt, a származását. Az előítéletek a gazdaság és a szociális helyzet romlásával egyenes arányban növekednek. A politikai szélsőségek pedig kollektív bűnösséget emlegetnek, akárcsak a háború előtt. Az Állami Számvevőszék vizsgálata alapján több milliárdot fordít az állam a romák felzárkóztatására. A felhívó az, hogy hol vannak ezek a pénzek? Nem is érkeznek meg a bajba jutott közösségekhez. Ha az Újpesti Roma Önkormányzattól indulunk ki, még egyetlen munkahelyteremtő programot sem sikerült elnyernünk. Több ezer oldalt megírtunk különböző pályázatokra, hiába. Képviselőtársaimmal együtt nem veszünk fel tiszteletdíjat, sem egyéb költségtérítést. Mindenki társadalmi munkában dolgozik, a szabad idejét szenteli a közösségnek. Többen példaként említik a munkánkat, ettől függetlenül nem jutunk pályázati forrásokhoz. Pedig Újpesten is jócskán elkelne a segítség. Munkalehetőség nélkül minden erőfeszítésünk csepp a tengerben.